

CEPHALUS ET PROCRIS
FABULA EX OVIDIO SVETICE REDDITA.

PARTICULA QUARTA,

Q U A M

VENIA AMPL. ORD. PHIL. ABOËNSIS

P. P.

JOHANNES GABRIEL LINSÉN,
Phil. Mag., Litterat. Rom. Adjunctus,

&

ANDREAS EUROPÆUS,
Stipend. Archenholtz., Wiburgensis.

In Audit. Philos. die XI Novembr. MDCCCXVIII.

h. a. m. s.

A B O Æ , typis FRENCKELLIANIS.

12.

СЛОВО ПРОДОЛЖЕНИЕ
АПОСТОЛА ПАУЛА ПОСЛАНИЯ

СЛАВЫ О СВИДЕТЕЛЬСТВЕ

БОГА

СВЯТОГО АНДРЕЯ ПОСЛАНИЯ

К РИМЛЯНОМ

СЛОВО ПРОДОЛЖЕНИЕ
АПОСТОЛА ПАУЛА ПОСЛАНИЯ

СЛАВЫ О СВИДЕТЕЛЬСТВЕ

СЛОВО ПРОДОЛЖЕНИЕ
АПОСТОЛА ПАУЛА ПОСЛАНИЯ

Adnotanda.

Fabula hæc, continua fere narratio Cephalī, in tres divisa est partes. Primum enim Phœco refert, se ab Aurora rapta, quia fidem novæ uxori datam non falleret, remissum quidem esse, at mutata figura, ut hujus fidem tentaret: qua tentatione læsam aufugisse eam, precibus vero tristis mariti vistam tandem redisse, canemque & jaculum — miræ hoc indolis, quod ipsum narrandi erat initium — sibi dono dedisse (v. 661 — 756). Tum canem eundem prodigioso facta una cum fera, quam insectatus esset, in lapides versos (757 — 793). Denique jaculo se misere pro fera mortem uxori attulisse, cum hæc, Auræ nomine decepta, quod Cephalus sæpius, æstu solis laborans, invocasset, nympham quandam ab eo amari verens, perfidum in silvis venantem deprehensa exivisset (794 — 865).

V. 673. *Ferre manu jaculum.* Ornatus caussa id tulit Cephalus, non ad pugnandum. Neque enim antiquis temporibus, reges tantum, ut ait JUSTINUS L. XLIII, c. 3, hastas pro diadematè habebant, quas Graci sceptra dixerent; sed & alii principes & proceres ejusmodi dignitatis insigne manu gestabant, ut apud HOMERUM

διασπόλοι, οἵτε θέμιστας
Πρὸς Δίος εἰρύαται. Il. I, 238.

V. 675. *Sun nemorum studiosus.* Solitus est in nemoribus vagari venandi cupidus: minime, ut quibusdam placet arboribus cognoscendis studuit; cui sententiæ repugnat mox sequens cædisque ferinae.

V. 676. Ita quoque in simili re VIRGILIUS, Aen. XII, 208:
in silvis imo de stirpe recisum,

V. 688. Consequitur quodcumque petit &c. Conjiciunt, arborem, qua confectum erat jaculum Cephalì, fuisse aquifoliam, de qua PLINIUS: F. ore ejus aquam glaciaris Pythagoras tradit: item baculum (forsitan legendum jaculum) ex ea factum, in quodvis animal emissum, etiamsi citra ceciderit defectu mitentis, ipsum per sese recubitu adlabi. L. XXIV, c. 13.

V. 687. — quæ narrare pudori est. HYGINUS rem flagitosam narrat, quæ post Procridis a Cephalo discessum (infra v. 744) accidisset. Procris juvenili habitu Diana voluntate ad Cephalum venit, eumque provocavit: quem in venatione superavit. Cephalus, ut vidit, tantam potentiam canis atque jaculi esse, petit ab hospite, non aestimans conjugem suam esse, ut sibi jaculum & canem venderet. Illa negare cepit. Regni quoque partem pollicetur: illa negat. Sed si utique, ait, perstas id possidere, da mihi id, quod pueri solent dare. Ille amore jaculi & canis incensus promisit se daturum. Qui cum in thalamos venissent, Procris ostendit se feminam esse & conjugem illius: cum qua Cephalus, muneribus acceptis, rediit in gratiam. Volunt heic eamdem rem ab OVIDIO significatam. Suspici autem licet, an ita scripserit poëta. Certe nec opinatum, cum in aliis ab Hygini varia narratione differat, adesse convenientiam in re sordida nec ullo pacto poëmati huic mōto idonea. Præterea v. 687, ex vulgata lectione:

Quæ petit, ille refert, & cetera nota: pudore,
minime potuit probari criticis, præsentemque correctionem
HEINSIO debet.

V. 711. Ingratus fuit Cephalus, qui amantem Auroram non redamavit. Sic etiam PLAUTUS: nihil amas, cum ingratum amas. Persa, ACT. II, sc. 2, v. 46.

V. 759 — 761 HEINSIUS hos ita mutandos censuit versus. Antea legebatur:

Car-

*Carmina Naïades non intellegunt priorum
Solvunt ingenis, & præcipitata jacebat
Immemor ambagum vates obscura suarum,
Scilicet alma Themis: nec talia liquit inulta.*

Laiades JAC. TAURELLUS primus legit. Neque tamen correctionis adeo est nobis integritas luculenta. Offendebant in primis HEINSIUM "Naïades istæ fatidicæ". Intellexere PARRHASIUS & SCHIRACH nymphas Cithaeronidas, Apollinis nutrices, quæ priscis temporibus vaticinatæ erant. PAUSANIAS, Bœot III. (Cfr. G. E. GIERIG, *Ovidii Met.* Lips. 1804). Quod si hæc tollitur obscuritas mutatione Heinsiana, oritur nihilominus nova, nec sane minor, ex eo, quod Sphingis mortem ulta esset Themis. Haud quidem ullum appetet in fabulosa antiquitate vestigium, quo indicaretur, deam hujus monstri fau-tricem fuisse. Confirmat vulgatam lectionem LACTANTIUS, qui in Argumento fabulæ dicit: *Thebani, Naïadibus Nymphisque futura prædicentibus, Themidis Deæ obscura dantis responsa, templum everterunt.* Satis etiam incommodè *vatis* nomine Sphinx insigniretur. Voce vero *ambages* OVIDIUM uti de oraculo, liquet ex Fast, IV, 261:

Obscuræ sortis Patres ambagibus errant,

ubi mentionem facit Sibyllini oraculi, quo jubebantur Romani deam Cybelen ex Phrygia Romam deportare. Paullo superius, v. 257, idem oraculum *carmen Euboicum* appellaverat.

V. 796. Putant nonnulli heic sortem humanam in genere spectari, quemadmodum supra v. 453 dicit poëta:

*usque adeo nulli sincera voluptas,
Sollicitique aliquid lœtis intervenit.*

Eam autem explicationem non concedunt verba: illa prius referam in versu sequenti, quibus tantum ad Cephalum res trahitur.

V. 815. *Utque facis, relevare velis, quibus urimur, æstus.* Duplicem huic versui industria poëta dedit sensum, quo major fieret cantus ambiguitas. Possunt enim verba *ut facis & ad relevare & ad æstus referri.* Illud mens erat Cephali, hoc opinio ipsum canentem audientis,

V. 823. *Nympham mihi credit amari.* HYGINO prorsus ignota est Aura nymphæ: timet e contrario Procris, Auroram a marito suo amari.

V. 861. *Infelicem animam.* Nominat Procridem HOMERUS inter nobiles feminas, quas in Oreo videt Ulysses,

Φαίδην τε Περόκεω τε ἴδον, καλήν τ' Ἀγιάδην.

Od. XI, 321. Similiter ab Ænea visam inducit ipsam VIRGILIUS. Æn. VI, 445.

Tertiam hanc fabulæ partem etiam in Art. Am. III, 687 — 746 æque pulcre tractavit poëta. Fert animus locum reddere, exemplum sane insigne ingenii Nasoniani in varian- do fecundissimi.

Est prope purpureos colles florentis Hymetti
Fons sacer, & viridi cespite mollis humus.
Silva nemus non alta facilit: tegit arbutus herbam,
Ros maris & lauri nigraque myrtus olen.
Nec densæ foliis buxi, fragilesque myricæ,
Nec tenues cytisi, cultaque pinus abest.

Le-

Nära de rosenblomstrande kullarne finns af Hymettus
Helig en källa, och mjukt gräs på den grönskande mark.
Träden ej höga här stå: blott arbutus vexterne skyddar;
Lager och rosmarin sprida med myrten sin lukt.
Buxbom felas och ej, tätbladig, och spröd tamarisken,
Cytisus spenslig till vext, pinien den tama och ej.

Lenibus impulsæ Zephyris auraque salubri
 Tot generum frondes herbaque summa tremunt,
 Grata quies Cephalo. Famulis canibusque reliquis
 Lassus in hac juvenis sæpe resedit humo.
 Quoque meos relevet æstus, cantare solebat,
 Accipienda sinu, mobilis **Aura**, veni.
 Conjugis ad timidas aliquis male sedulus aures
 Auditos memori detulit ore sonos.
 Procris, ut accepit nomen, quasi pellicis, **Auræ**,
 Excidit: & subito muta dolore fuit.
 Palluit, ut seræ, ledis de vite racemis,
 Pallescunt frondes, quas nova læsit hiems,
 Quæque suos curvant matura cydonia rames,
 Cornaque adhuc nostris non satis apta cibis,
 Ut rediit animus, tenues a peñore vestes
 Rumpit, & indignas sauciat ungue genas.

Nec

Rörda af lätta sefirer och en uppfriskande kyla,
 Darra med vexternes topp löf af så vexlande art.
 Cephalus hvila här njöt. Se'n drängar och hundar han lemnat,
 Tröttad i denna nejd ofta han satte sig ned.
 "För att lindra min brand" — så var det han plägade sjunga —
 "Kyla, du milda, o kom: öppen för dig är min famm!"
 Någon som hörde hans ord — olyckligt beställsam — ej dröjde,
 Att i öronen dem säga hans rädda gemål.
 Prokris, då Kylas namn, sin förmenta rivals, hon förnummit,
 Hastigt förskräcktes, och stum längre af smärta förblef,
 Liksom på rankan de sena löf, nyss skadda af vintern,
 Då afsplockat man har drufvorna, bleknade hon,
 Och på sin buktande gren liksom de mognade äpplen,
 Och som de hagtornsbär, än man förtära ej kan.
 Sansud ånyo sin fina klädning hon sliter från bröstet,
 Och oskyldigt sin kind ristar med naglarne opp.

Nec mora: per medias passis furibunda capillis
 Evolat, ut thyrso concita Baccha, vias.
 Ut prope per ventum, comites in valle relinquit,
 Ipsa nemus tacito clam pede fortis init.
 Quid tibi mentis erat, cum sic male sana lateres,
 Procri? quis attoniti pectoris ardor erat?
 Jam jam venturam, quæcumque erat Aura, putabas
 Scilicet, atque oculis probra videnda tuis
 Nunc venisse piget: neque enim deprendere velles:
 Nunc juvat. Incertus pectora versat amor.
 Credere quæ jubeant, locus est, & nomen, & index,
 Et quia amans semper, quod timet, esse putat.
 Vedit ut oppressam vestigia corporis herbam,
 Pulsantur trepidi corde micante sinus.
 Jamque dies medius tenues contraxerat umbras,
 Inque pari spatio vesper & ortus erant.

Ecce

Genast utom sig hon far, likt Bacchantinnan med thyrsen,
Vägarne fram, i dess fart lockarne flyga omkring.
Då man sig nära befann, hon lemnar sitt följe i dalen,
Ensam i lunden går in stilla, men dristigt likväl.
Ack! hur var du till mods, när så tanklöst dig du fördolde?
Prokris, hvad väcktes för lust i ditt förvirrade bröst?
Nu nu att Kyla skall komma, du tror, hvem ock hon må vara,
Och att med ögonen sjelf skåda förbrytelsen få.
Än du leds, att du kom — ej öfverraska du ville —
Än förnöjes: beklämåt tvekar ditt älskande bröst.
Hvad som tvingar att tro, är namn, angivare, ställe,
Och att för älskande allt, hwad de befara, är sant.
Då i det tryckta gräs af kroppen hon spären förmärkte,
Hjertat klappade högt under den skälvande barm.
Dagen i halfva sitt lopp re'n skuggorna hade förkortat,
Lika på afstånd långt funno sig morgen och quäll.

Ecce redit Cephalus silvis Cyllenia proles, *)
     Oraque fontana fervida spargit aqua.
 Anxia, Procri, lates: solitas jacet ille per herbas,
     Et, Zephyri molles, Auraque, dixit, ades.
 Ut patuit miseræ jucundus nominis error, **)
     Et mens, & rediit verus in ora color.
 Surgit, & appositas agitato corpore frondes
     Movit, in amplexus uxor itura viri.
 Ille feram sonuisse ratus, juveniliter arcus
     Corripit; in dextra tela fuere manu.
 Quid facis, infelix? non est fera: supreme tela:
     Me miserum! — jaculo fixa puella tuo est.
 Hei mihi! conclamat, fixisti peccatum amicum:
     Hic locus a Cephalo vulnera semper habet.

Ante

Åter ur skogarne Cephalus kom, den Cylleniske ättling,
     Och med ett häftigt begär läskar i källan sin läpp.
 Ängsligt du, Prokris, är dold; han ligger som vanligt i gräset;
     ”Ljusva sefirer, och du, Kyla, er närmest,” han sjöng.
 När sin villa vid namnet med fröjd den eländiga insåg,
     Fick hon sin fattning igen och sin naturliga färg.
 Opp hon steg, af sin man som maka i famnen att slutas,
     Och med kroppen, som höjs, quistarne rördes invid.
 Sort af ett vildt han menar det är, och griper i bågen,
     Och i sin högra hand kastningsgeväret han höll.
 Usle, hvad gör du? ett vildt är det ej: lägg från dig geväret.
     Träffad, o Gud! af ditt spjut störtar den älskade ned.
 Ve mig, ropar hon till, det bröst, som dig älskat, du träffat;
     Detta ställe har sår ständigt af Cephalus fått.

*) Mercurii filius: ita quidam eum perhibent.

**) In Met. VII, 858 Proceridem mortifero jam vulnere istam Cephalus deum nominis errorem docet.

Ante diem morior, sed nulla pellice læsa:
 Hoc faciet positæ te mihi, terra, levem,
 Nomine suspectas jam spiritus exit in auras:
 Labor io! cara lumina conde manu!
 Ille sinu domine morientia corpora mœsto
 Sustinet, & lacrimis vulnera sœva lavat.
 Exit, &, incauto paullatim pectore lapsus,
 Excipitur miseri spiritus ore viri.

Alltför tidigt jag dör; en rival dock ej kränker min heder:
 Med den trösten, o jord, blifver du lätt på min graf.
 Ut min anda re'n far i den Kyla, till namnet var misstänkt:
 Ack! jag dignar: din hand trycke mitt öga igen!
 Mot sin sorgliga barm den döende maken han stöder,
 Och med tårarnes flog tvättar det hiskliga sår.
 Långsamt ut far andan ur oförsiktiga bröstet,
 Hennes förtvistade man tar med sin munn den emot.

Commemorare denique licet, a Germanico poëta nuper
 celebratam esse nostram fabulam nitidissimo carmine, quod
 inscribitur: *Cephalus und Prokris. Ein romantisch-musi-
 kalisches Drama von O. H. Grafen von LOEBEN.* Altenburg
 u. Leipzig 1817.
